

U

U (písmeno) -

Dekoratívna iniciála U z 11.st. (keltský uzol, W. R.Tymms: „The Art of Illuminating As Practised in Europe from the Earliest Times“, 1860)

Dekoratívna iniciála U zo 16.st. (F. Delamotte: „Ornamental Alphabets, Ancient and Mediæval“, 1879)

Ubaid kultúra/Al Ubaid -

http://it.wikipedia.org/wiki/Cultura_di_Ubaid

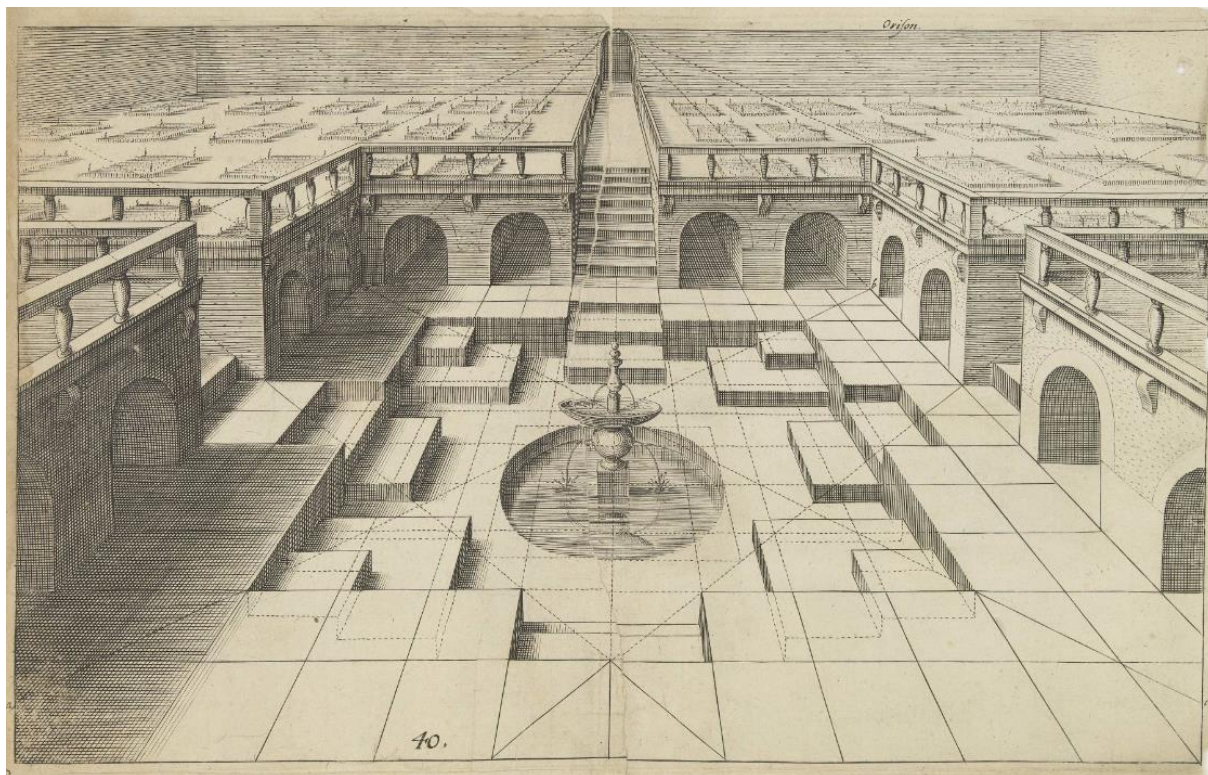
Uaret/Jaret/Aret - *Iaret*

úbel' - český termín úběl; knižný, zastaraný výraz pre *alabaster*

Ubertini Francesco - *F. Bacchiacca*

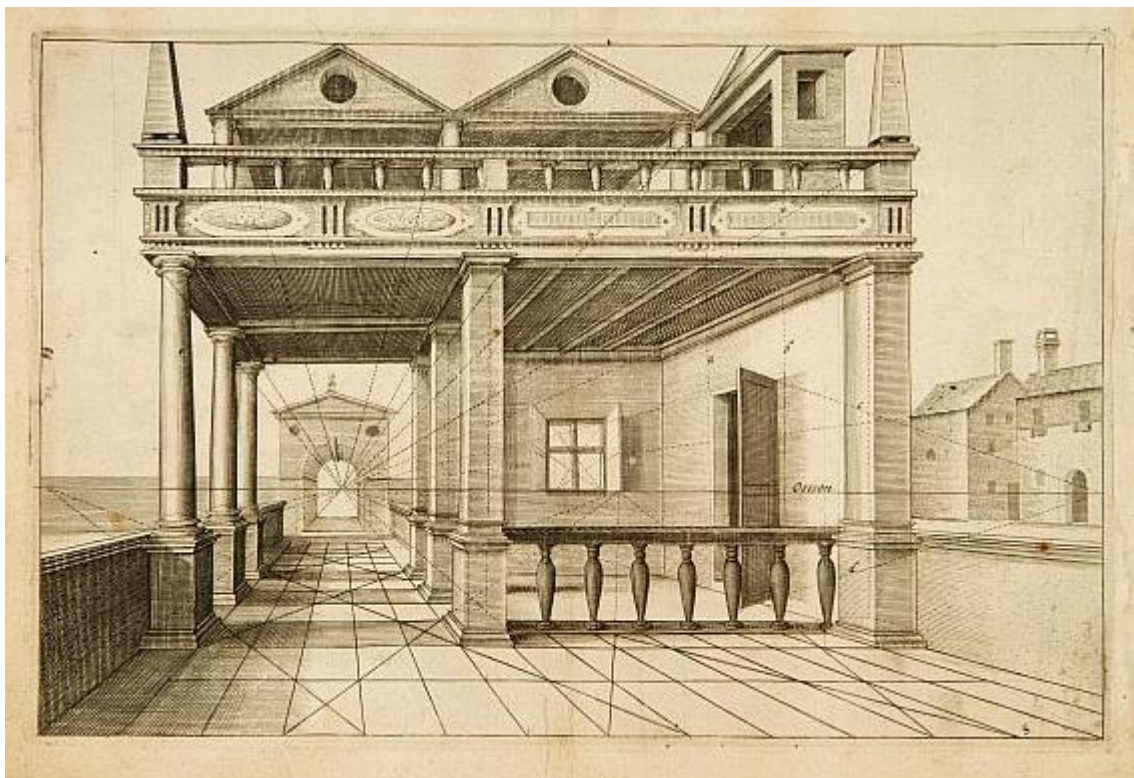
úbežné línie - do *úbežníku* sa zbiehajúce konštrukčné línie v obraze vybudovanom v *perspektíve centrálnej*

úbežník - bod na *horizontále*, do ktorého sa pri centrálnom premietaní (*perspektíva centrálna*) zobrazí nekonečne vzdialený bod priamky; úbežník priamok kolmých na priemetňu je *hlavný bod*; pozri *perspektíva lineárna*, *perspektíva bifokálna*/*perspektíva Giottova*

H. Vredeman de Vries: Perspektívna reprodukcia (rytina, 1605)

H. Vredeman de Vries: Perspektívna reprodukcia (rytina, 1605)

úbežný bod - úbežník

Uccello Paolo - (†1475); taliansky renesančný maliar; jeho dielo charakterizuje prechod z *gotiky* do *renesancie*; neprejavil záujem o štúdium *anatómie*, ale bol posadnutý otázkami *perspektívy* a *kompozície*; *Vasari* vo svojich *Životoch* píše: „bol od prírody nadaný hlbavým duchom, preto nepoznal iné potešenie, ako skúmať zložité a neriešiteľné otázky perspektívy, ktoré boli síce obdivuhodné a krásne, ale predsa len mu však bránili v maľbe figúr, že neskôršie, keď ostarel, maľoval čoraz horšie“; majstrovské zvládnutie perspektívy a nezáujem o ľudskú postavu môžeme dobre pozorovať napríklad na obraze Sv. Juraj oslobodzuje princeznú

P. Uccello: Kameňovanie sv. Štefana (1435)

P. Uccello: Klaňanie troch kráľov (1435-40)

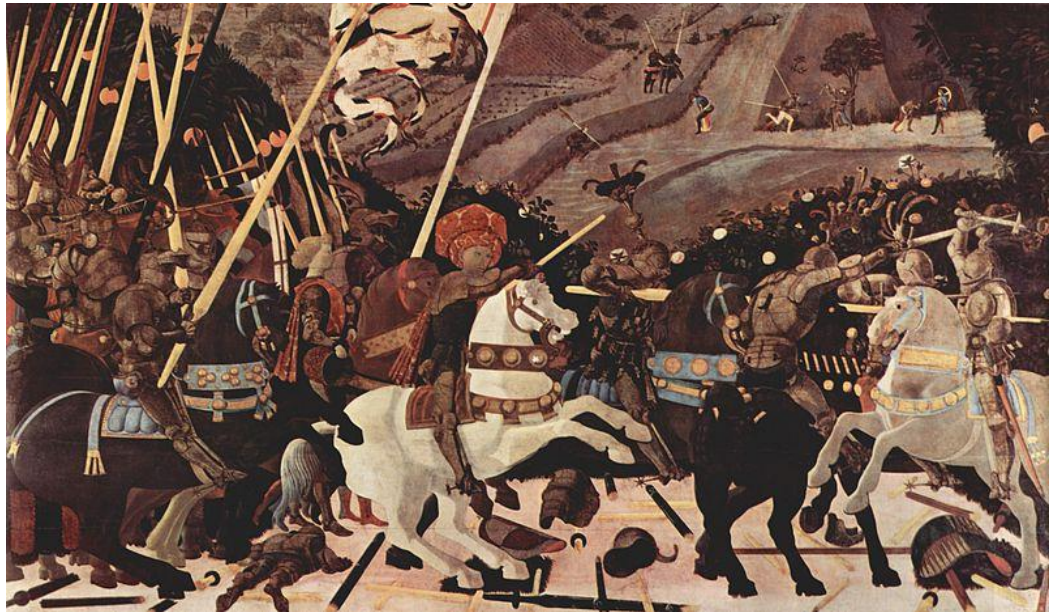

P. Ucello: Sv. Juraj oslobodzuje princeznú (1456)

P. Ucello: Lov v noci (detail, 1460)

P. Ucello: Bitka pri San Romano (1438-1440)

P. Ucello: Bitka pri San Romano - útok proti Michelettovi da Cotignola (1455)

P. Ucello: Pustovníci, epizódy zo života (1460)

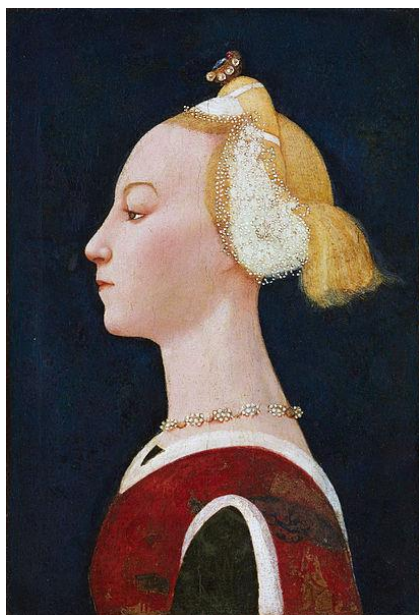

P. Ucello: Genesis: Stvorenie zvierat (luneta) a stvorenie Adama (fresky z kláštora Santa Maria Novella vo Florencii, 1430)

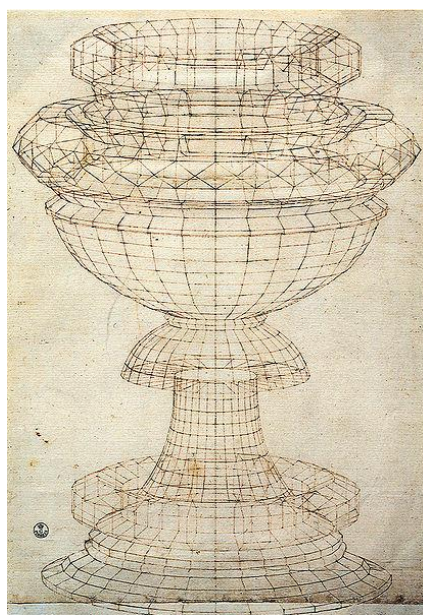

P. Ucello: Genezis: Potopa sveta ustupuje (fresky z kláštora Santa Maria Novella vo Florencii, 1447 a 1448)

P. Ucello: Portrét dámy (1450)

P. Ucello: Váza v perspektíve (15.st.)

úcta - pozri *kľáčanie, klaňanie, bozk*

Uctievanie Baránka - (Zjavenie 5,8-14); epizóda z kapitoly *Baránok prevzal sedmopečatnú knihu* (5,1-14); alternatívnym názvom, ktorý sa používa aj pre iné kapitoly je *Klaňanie Baránkovi*; pozri *apokalyptické motívy*; porovnaj *Klaňanie mystickému baránkovi*

Adorovanie Baránka (Codex aureus sv. Emmerama, 9.st.)

(5,1-14. Baránok prevzal sedmopečatnú knihu). Baránok a dvadsaťštyri starcov (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

Uctievanie Ježiška - Adorovanie Jezuliatka

Uctievanie Panny Márie - Adorovanie Panny Márie

Uctievanie pred Božím trónom - Oslava Boha stvoriteľ'a

Uctievanie šelmy a draka/Klaňanie šelme a drakovi - (Zjavenie 13,3-4); *Celá zem obdivovala šelmu, a klaňali sa drakovi, že dal šelme svoju moc. Jednu hlavu mala ako na smrť zbitú, ale smrteľná rana sa zhojila. Celá zem obdivovala šelmu; a klaňali sa drakovi, že dal šelme svoju moc, klaňali sa aj šelme...*

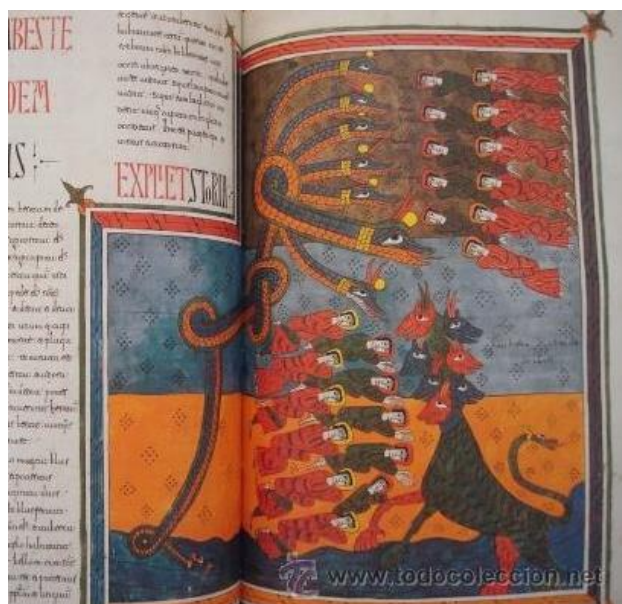
-epizóda z kapitoly *Šelma morská* (13,1-10); ikonograficky blízke alebo totožné s *Šelmou a drakom*; odlišnosť (občas) v prítomnosti klaňajúcich sa postáv; názvy sa však navzájom zamieňajú

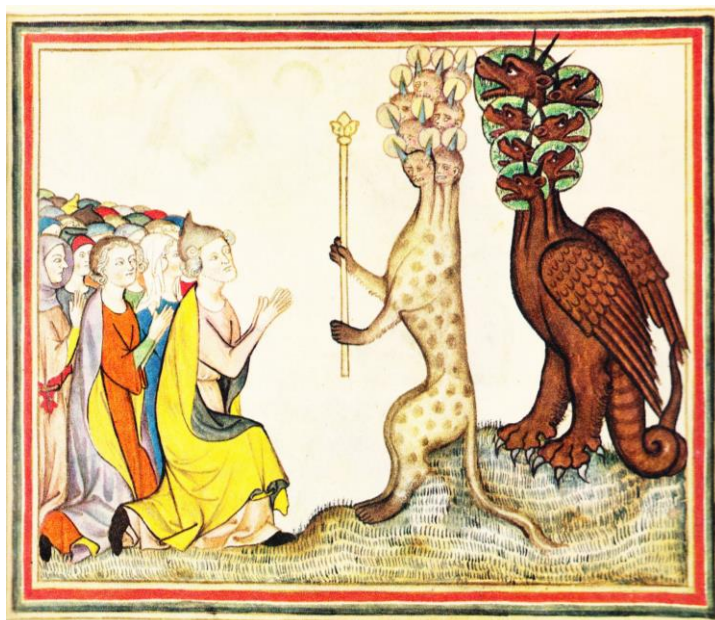
(13,1-4. Rozlomenie siedmej pečate. Zatrúbenie siedmej poľnice. Morská šelma). **Kľaňanie šelme a drakovi** (Beatus Facundus, 1047)

(13,1-4. Rozlomenie siedmej pečate. Zatrúbenie siedmej poľnice. Morská šelma) **Kľaňanie šelme a drakovi** (Beatus Escorial, 950-955)

(13,1-4. Zatrúbenie siedmej poľnice. Morská šelma). **Kľaňanie šelme a drakovi** (Beatus Silos, 1109)

(13,3-4. Šelma morská). Adorovanie šelmy a draka (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(13,1-3. Šelma morská. 13,11-15. Šelma zemská). Uctievanie sedemhlavej šelmy a boj s ňou (Apokalypsa Trinity, 13.st.)

Ľudia uctievať draka a šelmu (Apokalypsa s komentárom vo francúzskej próze, Dodatočné MS 38842, 1325 – 1330)

(13,3-4. Šelma morská). Uctievanie šelmy a draka (Apokalypsa z Angers, 39.scéna, 1377-1382)

Uctievanie mystického baránka - *Klaňanie mystickému baránkovi*

Uctievanie zlatého teľaťa - *Klaňanie zlatému teľat'u*

účaríe - vodorovné priamky (horné, dolné), ktoré určujú veľkosť *majuskuly*; pozri *písmo*

učeníci - zvyčajne pod týmito žiakmi, ktorými sa Kristus obklopil, sú myslení dvanásť *apoštoli*; ale zvykne sa hovoriť aj o učeníkovi *Kaifášovi*, známemu z *Cesty do Emauz*, o *Nikodémovi* z *Nikodéma poučaného Kristom* apod.; jedinou učeníčkou, o ktorej sa zmieňuje *Nový zákon* je *Dorkas*; pozri *Vzkriesenie Tabity/Dorky*; *Kázeň na hore*

http://en.wikipedia.org/wiki/Pistis_Sophia

učenosť, učenci - pozri *vzdelanie, vzdelanosť, kabinet, Hieronymus*

T. Wijck: Učenec vo svojej pracovni (17.st.)

T. Wijck: Učenec vo svojej pracovni (17.st.)

L. C. Legrand podľa Thomas Wyck: Pracovňa Pána Le Brun okolo r. 1700 (rytina, 18.st.)

účes - pozri alla Nazareno, entonský strih, „bingle“, číro, vrkoč, poľský vrkoč, dredy, bubikopf; biľag; calta 2; vlasy, fúzy, móda

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:%C3%9A%C4%8Desy>

<https://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Frisur>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Hairstyles>

https://www.google.co.nz/search?biw=1189&bih=665&tbm=isch&sa=1&ei=avagWoLNGcHd8QWg14SwCw&q=medieval+hairstyles&oq=medieval+hairstyles&gs_l=psy-ab.3...38033.39255.0.39619.8.7.0.0.0.0.257.257.2-1.1.0....0...1c.1.64.psy-ab..8.0.0....0.O2DOs3IEQM8#imgsrc=9CFkpHf8KILMKM:

G. Gandolfi: Hlavy mladých žien so zložitými účesmi (perokresba hnedým atramentom, 18.st.)

učenici - v súvislostiach s *Novým zákonom Dvanásti apoštoli*

učiteľ - *patrónkou učiteľov je Katarína Alexandrijská*

Ch. Weigel st.: Učiteľ (medirytina, 1698)

A. de Gelder st.: Učiteľ so svojimi žiakmi (17.-18.st.)

K. A. Trutovskij: Vidiecka učiteľka (1883)

W. H. Johnson: Scéna z učebne (1946)

učiteľ národov - tradičný titul *J. A. Komenského*
Uden Lucas van -

L. van Uden: Krajina s vešticou (17.st.)

„údená šunka“ - efekt tmavnutia maliarskej hmoty v *olejomal'be*, spôsobený použitím niektorých farieb, napr. *bieloby olovnatej*, a niektorých pojív; vo všeobecnosti tmavnutiu olejomal'by dochádza s vekom mal'by; tiež pejoratívne označenie *galerijného tónu* nastupujúcou maliarskou avantgardou (pozri *moderna*); tmavnutiu olejových farieb bráni dnešná vyššia kvalita a vyššia úroveň technologických vedomostí maliara; pozri *lak asfaltový*, *mal'ba asfaltová*, *olejomal'ba*

Taliansky maliar z 2. polovice 17.storočia: Zátišie so zeleninou (1650-1670)

F. E. Weirotter: Krajina s chatrčou pri rieke (1750-1770)

J. Štetka: Kladenie do hrobu (1880-1900)

F. Katona: Pohľad na Vysoké Tatry (1900-1910)

údiv - pozri *mimika*

údolie Hinnom - hebrejský גיא בן הנין ; význam slova Hinnom; je neznámy; výrazy Ben Hinnom a Bene Hinnom by naznačovali, že je to vlastné meno; ide o pôvodný názov pre *Gehennu*

-tiež Údolie syna Hinnoma (ge-ben-Hinnoma) je údolie v blízkosti Starého mesta v Jeruzaleme; údolie obklopuje horu *Sion*; z východu je napojené na Cedronské údolia; pôvod mena Hinnoma, ani jeho syna nikto neidentifikoval, rovnako ako samotný význam slova Hinnoma; pôvodne tu boli k pocte boha *Molocha* pálené deti, charakter údolia tak bol predurčený ohňom a červami, ktorí sa živili ľudskými telami; čo viedlo k tomu, že sa „*gehenna*“ nakoniec stala synonymom pre peklo, miesto s večným ohňom ako trestom pre hriešnikov; v tomto význame je často citovaná v biblii

<https://en.wikipedia.org/wiki/Gehenna>

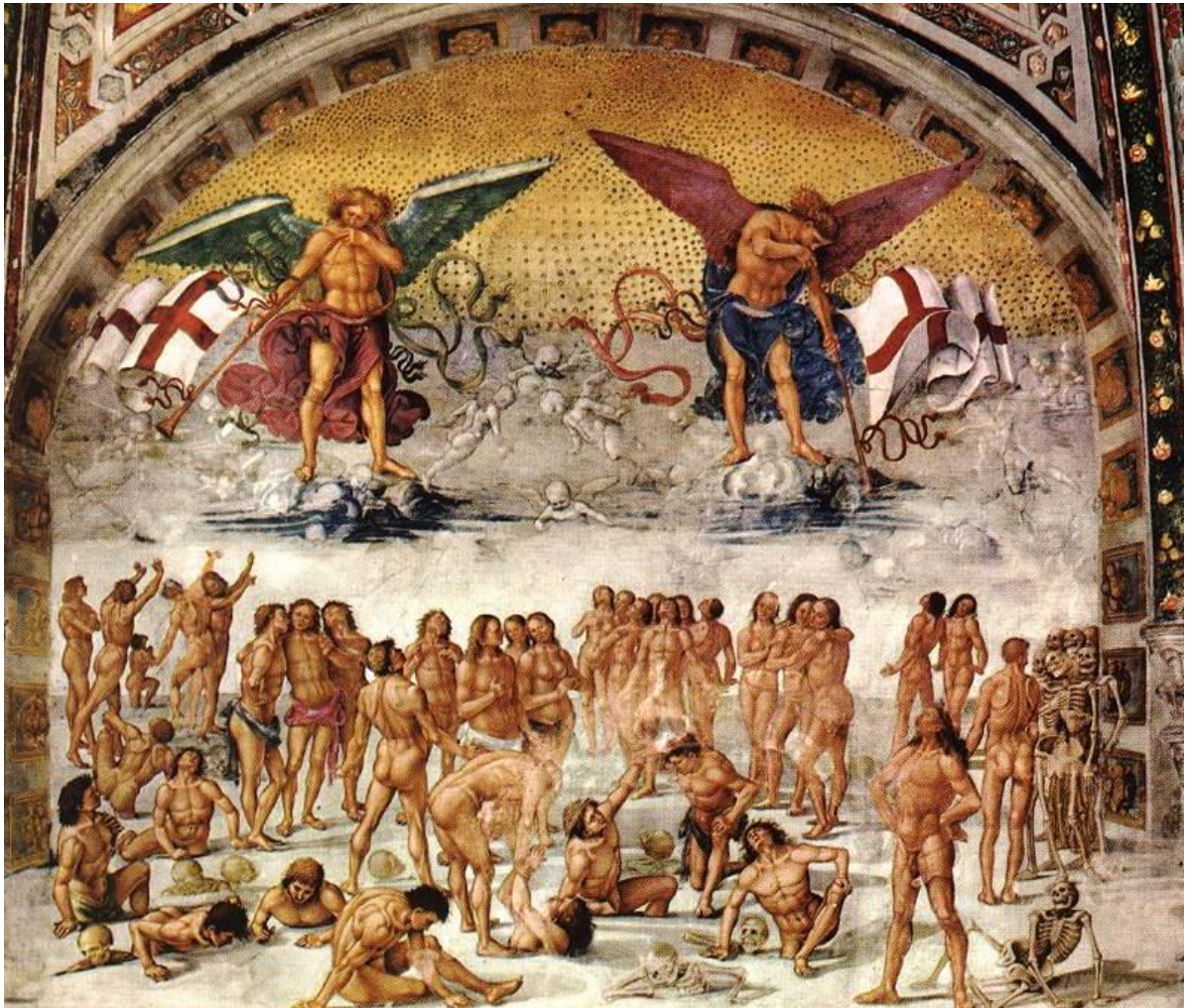
J. Tissot: Hroby v údolí Hinnom (1889)

Údolie kráľov - Dudák v súvislosti s heslom *egyptská architektúra* > *Théby/Weset*: lokalita na západnom brehu Nílu v *Thébach*, v pustej súteske so skalnými hrobami panovníkov Strednej a Novej ríše; manželky panovníkov a ďalší príslušníci kráľovského rodu pochovávaní v Údolí kráľovien; pozri Discovery: *faraon*; *alabaster*

http://sk.wikipedia.org/wiki/%C3%9Adolie_kr%C3%A1%C4%BEOv

<http://mystickyegypt.blogspot.sk/2010/10/vite-ze-jidelna-v-hrobce-udoli-kralu.html>

„údolie suchých kostí“ - neskorší názov pasáže z proroka *Ezechiela*, v ktorej má prorok víziu údolia plného ľudských kostí; Boh prináša mŕtvych späť k životu, kosti sú spojené, obalené masom, nervami a nakoniec kožou; vízia mala byť vnímaná ako predikcia vzkriesenia *Izraela*; Ezechiel, ktorý žil počas *babylonského vyhnanstva*, prinášal Izraelitom posolstvo nádeje; potom, čo mŕtve kosti boli privedené späť k životu, Boh nariaďuje Echielovi, aby sa ubezpečil, že židovský ľud sa teraz bude držať biblických zákonov; námet známy aj ako „suché kosti“ alebo „živé kosti“ sa objavuje v rámci témy *Posledný súd* (L. Signorelli)

L. Signorelli: Vzkriesenie mŕtvych (kaplnka San Brizio, Duomo, Orvieto, Taliansko, 1499-1502)

H. Brosamer: Údolie suchých kostí (drevoryt, 1500-1554)

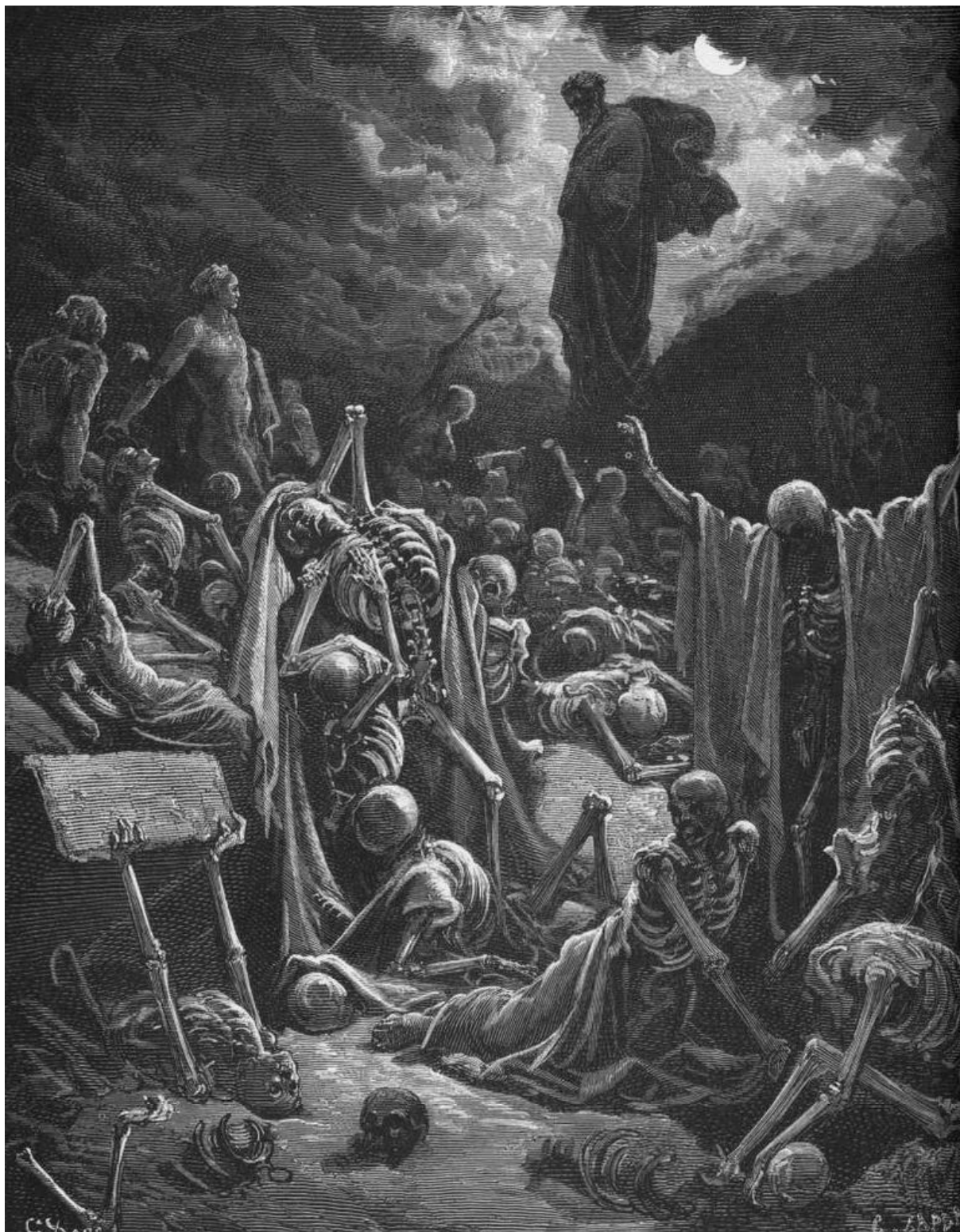

F. Collantes: Ezechielova vizio (1630)

Q. Massys: Videnie prorok Ezechiela. Údolie suchých kostí (1589)

G. Doré: Údolie suchých kostí (drevoryt, 1866)

Údolie mieru - iracký *cintorín* v meste Najaf, asi 160 km od Bagdadu; pravdepodobne najväčšie pohrebisko na svete; na šiestich kilometroch štvorcových je odhadom uložených ročne pol milióna nebožtíkov; podľa legendy na tomto mieste mal vzniknúť na nebesá immán Alí, jedna z uctievaných postáv šíitského islamu

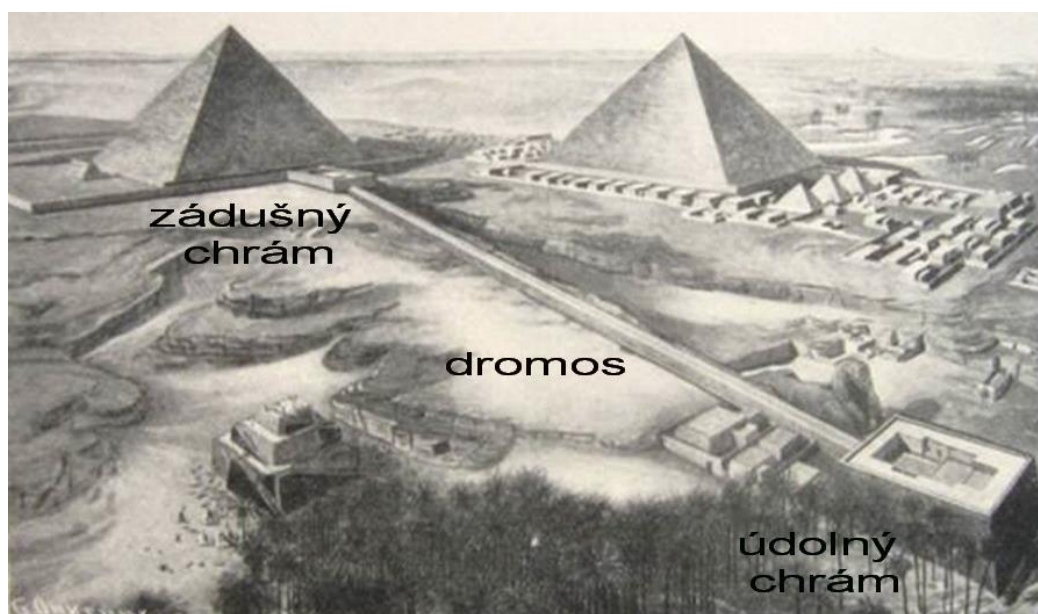

Šiitský cintorín v meste Najaf (Irak)

údolný chrám - Dudák v súvislosti s heslom *egyptský chrám*: súčasť *pyramídového komplexu*; chrám umiestnený zvyčajne na brehu *Nílu* a bol spojený vzostupnou cestou *dromos* so *zádušným chrámom* na úpätí pyramíd; bol akousi kombináciou prístaviska (na umelom kanále Nílu) a vstupnou branou do pyramídového komplexu; okrem prístavnej rampy zahrnoval kaplnky so sochami panovníka, skladiskové priestory a ďalšie miestnosti; údolnému chrámu zvyčajne chýbal *hypostylos* (*stĺpová sieň*); pred chrámom sa zvyčajne odohrávali niektoré z pohrebných obradov panovníka; v údolnom chráme prebiehal aj náročný proces *mumifikácie* (pozri *Šesmu*); pozri *architektonický priestor*

http://en.wikipedia.org/wiki/Pyramid_of_Sahure

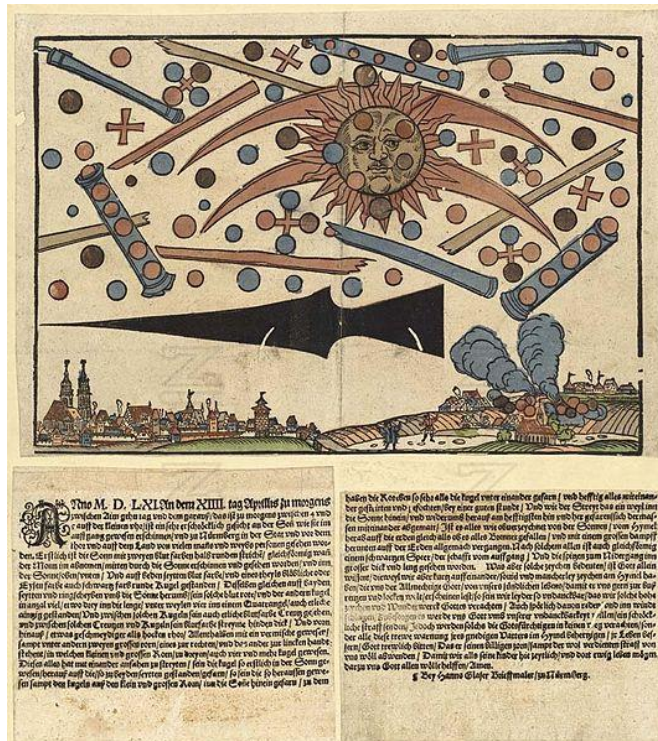

Nekropola v Memfis (2200 pr.Kr.)

Udšatovo oko - štylizované oko egyptského boha slnka *Hóra* v podobe sokolieho oka; vo funkcii *amuletu*; pozri *oko, sokol* (Biedermann)

U.F.O - pôvodne skratka z angl. unidentified flying object; po slovensky neidentifikovateľný lietajúci objekt; úkaz na oblohe, ktorého pôvod nie je z rôznych príčin zistený; slangovo je to len označenie pre dopravný prostriedok mimozemskej civilizácie, a ak má tanierovitý tvar, nazýva sa aj lietajúci tanier; údajní svedkovia najčastejšie opisujú útvary tanierovité (disky), trojuholníky (najmä v 90. rokoch 20.st.), gule a valce; veľa ľudí verí, že väčšina pozorovaní UFO sú pozorovaniami mimozemskej technológie, ale väčšina vedcov takéto tvrdenia bez predložených dôkazov odmieta; najväčším problémom pri identifikácii UFO bývajú nedostatočné pozorovacie údaje, ktoré v mnohých prípadoch znemožňujú presvedčivú a jednoznačnú identifikáciu neznámeho objektu

<http://sk.wikipedia.org/wiki/UFO>

Norimberský leták: Nebeské javy nad Norimbergom, 14.apríl 1561

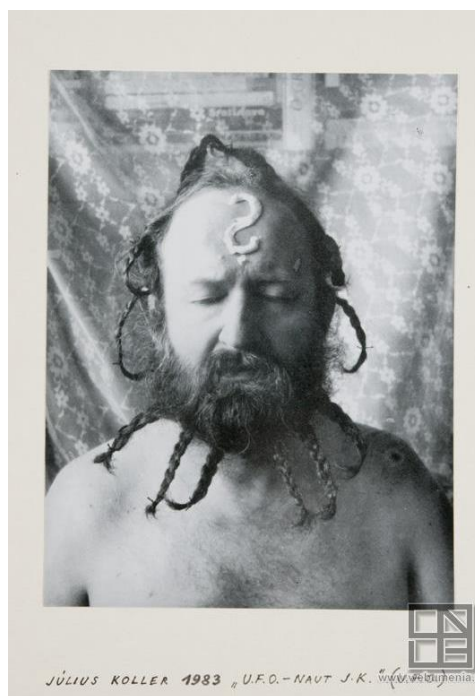
Baslerský leták: Popis niekoľkých viditeľných západov slnka a východov slnka a čiernych guľôčok 27.-28.júla a 7.augusta 1566 pozorovaných nad Bazilejom

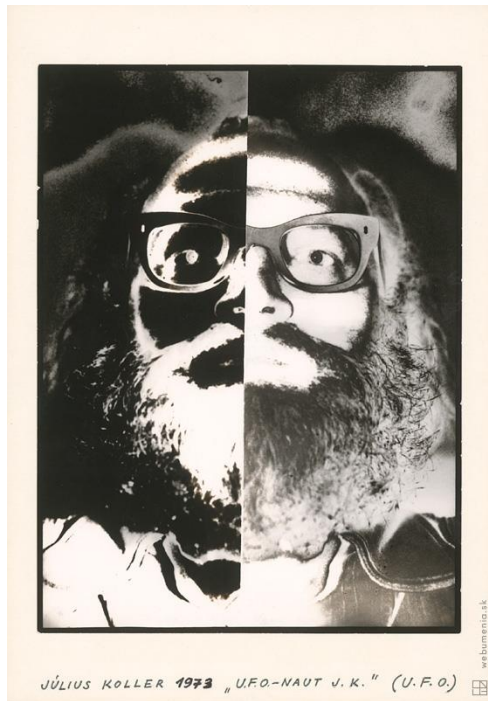
George William Heukelom (architekt), Marc Ruygrok (objekt U.F.O): Holandská budova Kalamár s U.F.O (1918-1921, objekt U.F.O z r. 2000)

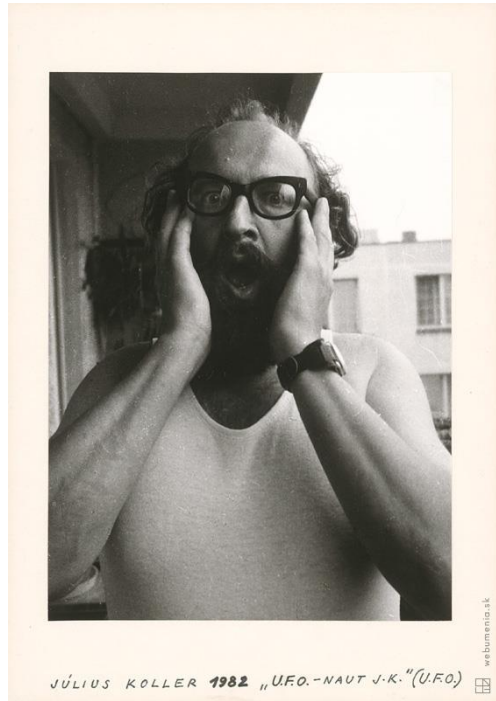
J. Koller, Igor Peter Meluzin: U.F.O.-naut J.K. (U.F.O) (1981)
J. Koller, K. Fullierová: U.F.O.-naut J.K. (U.F.O)

JÚLIUS KOLLER 1973 „U.F.O.-NAUT J.K.“ (U.F.O.)

JÚLIUS KOLLER 1982 „U.F.O.-NAUT J.K.“ (U.F.O.)

J. Koller, Anton Fiala: U.F.O.-naut J.K. (U.F.O) (1973)

J. Koller, K. Fullierová: U.F.O.-naut J.K. (U.F.O) (1982)

Ugarit - archeologická lokalita v *Sýrii*, osídlená od 7.tis.pr.Kr. až asi do 1200 pr.Kr.; medzi 1600-1200 pr.Kr. bohaté mesto s rozsiahlymi (aj zámorskými) obchodnými stykmi; obyvateľstvo prevažne semitské, v materiálnej sfére vplyvy *egejské, mykénske*; Ugarit zničený asi 1200 pr.Kr. vpádom morských národov (aj obyvateľmi *Kréty* ? > pozri *Poseidón*) a možno aj zemetrasením; pozri *El, Baal, Anat, Jamm, Ašera*

ugaritské písmo - *klinové písmo*, vytvorené zrejme umelo pre zápis ugaritčiny; pochádza zo starovekého mesta *Ugarit*, prevažne z pol. 13.st.; je v podstate *alfabetické* (samohlásky sa prakticky neoznačujú); písmo má 30 *grafémov*; tvary písmen sú inšpirované *klinovým písmom*; texty na hlinených tabuľkách sú písané zľava doprava; najstaršie zachované texty z pol. 2.tis.pr.Kr.; z vyvinutého systému abecedy a zápisu s a predpokladá, že pred zavedením tohto klinového písma sa v Ugaritu používalo písmo staršie, ktoré bolo opustené po prechodu na hlinené tabuľky; ugaritské klinové písmo bolo rozlúštené krátko po objave prvých hlinených tabuliek; prvú viac menej úplnú abecedu zostavil r. 1930 Hans Bauer; pozri *písmo*

	a		ž
	b		n
	g		ž
	<u>h</u>		s
	d		c
	h		p
	w		s
	z		q
	h		r
	t		:
	y		š
	k		t
	š		i
	l		u
	m		š

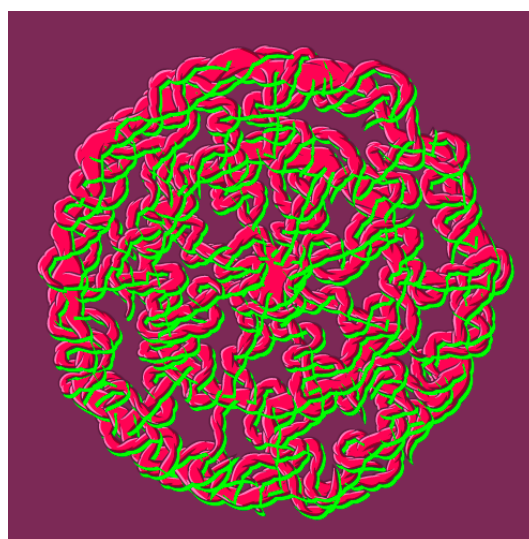
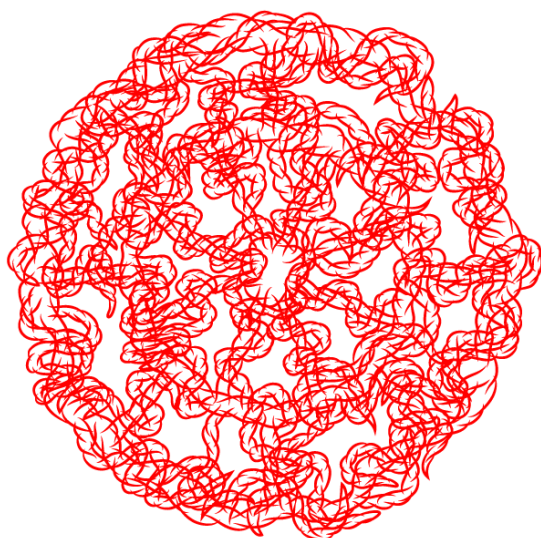
Gwendal Uguen - francúzsky novinár, výtvarník a grafik; venuje sa *digitálnemu umeniu*; pozri *pixel art*, *vektorová grafika*

<http://www.flickr.com/photos/gwendalcentrifuge/>
<https://www.behance.net/gallery/23775163/Circle-Guts>
<http://flickeflu.com/photos/10661825@N07>

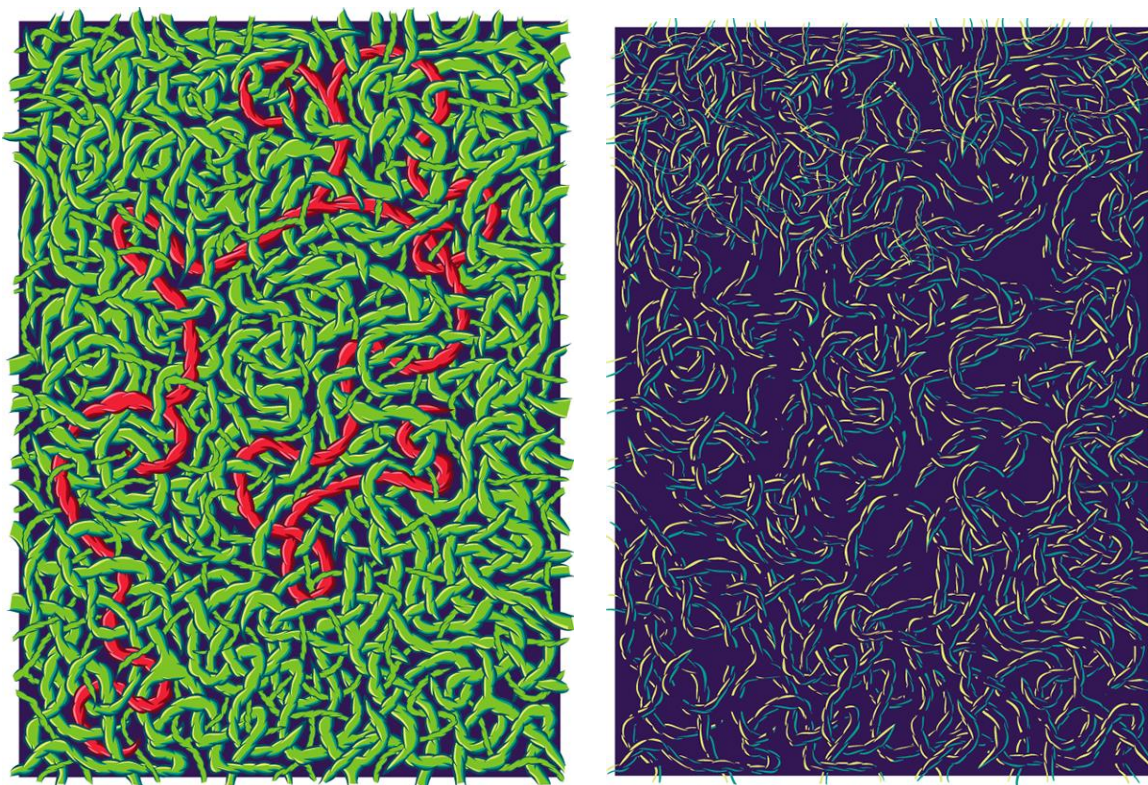

U. Gwendal: Giga Hopi (pixel art)

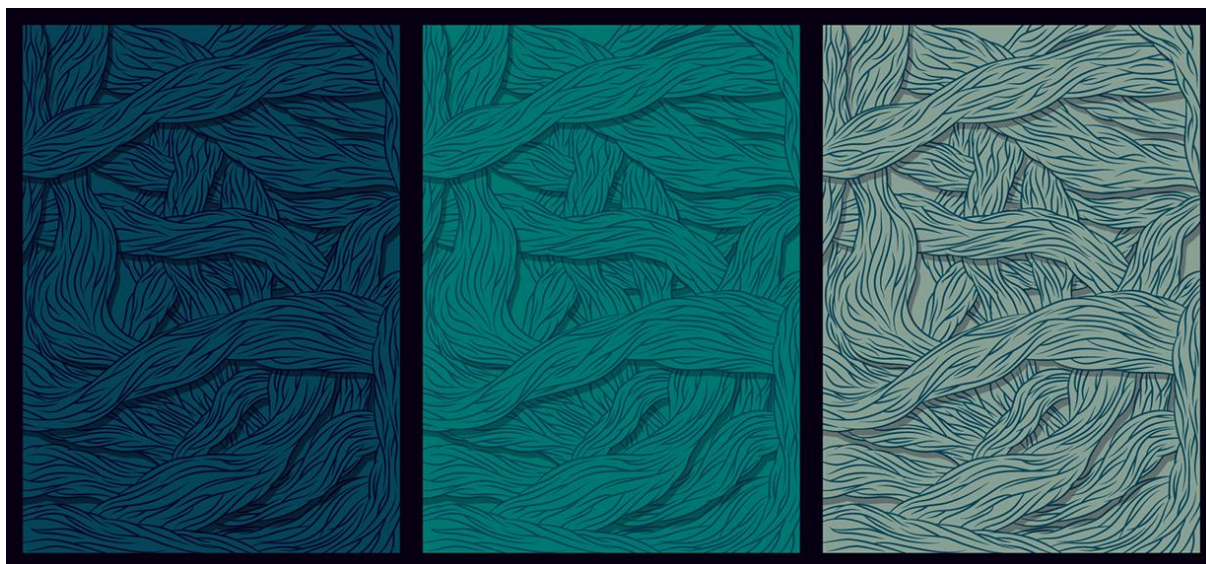

U. Gwendal: Kruh vnútorností (diferencovaná vektorová grafika)

U. Gwendal: Črevá (diferencovaná vektorová grafika)

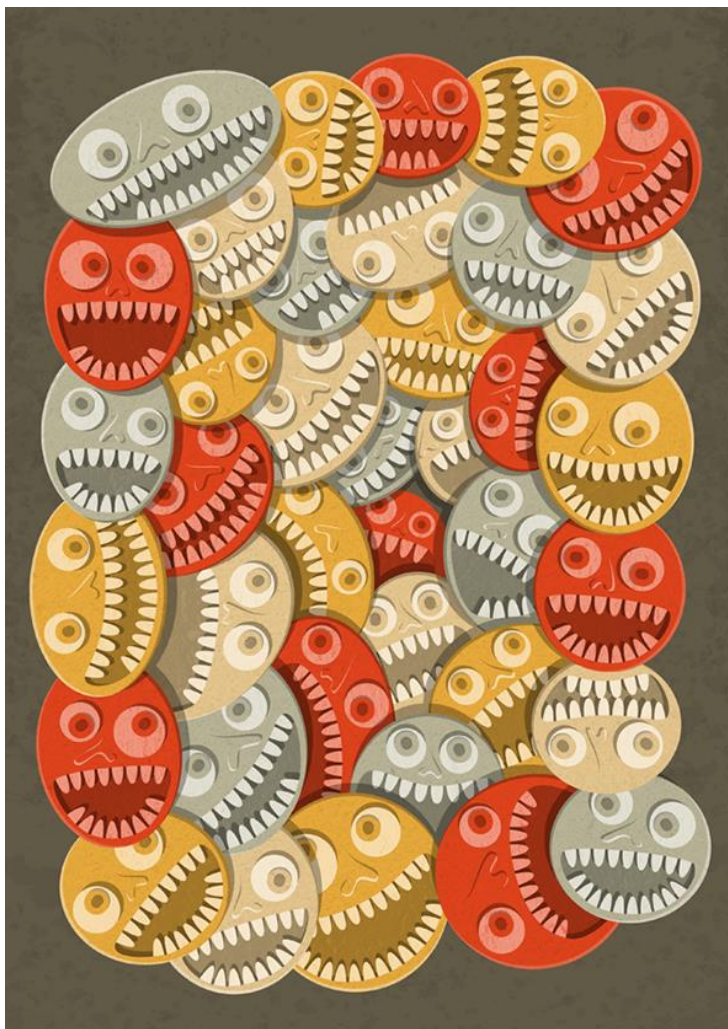

U. Gwendal: Prietok (diferencovaná vektorová grafika)

U. Gwendal: Vnútorne ústa (digitálne umenie)

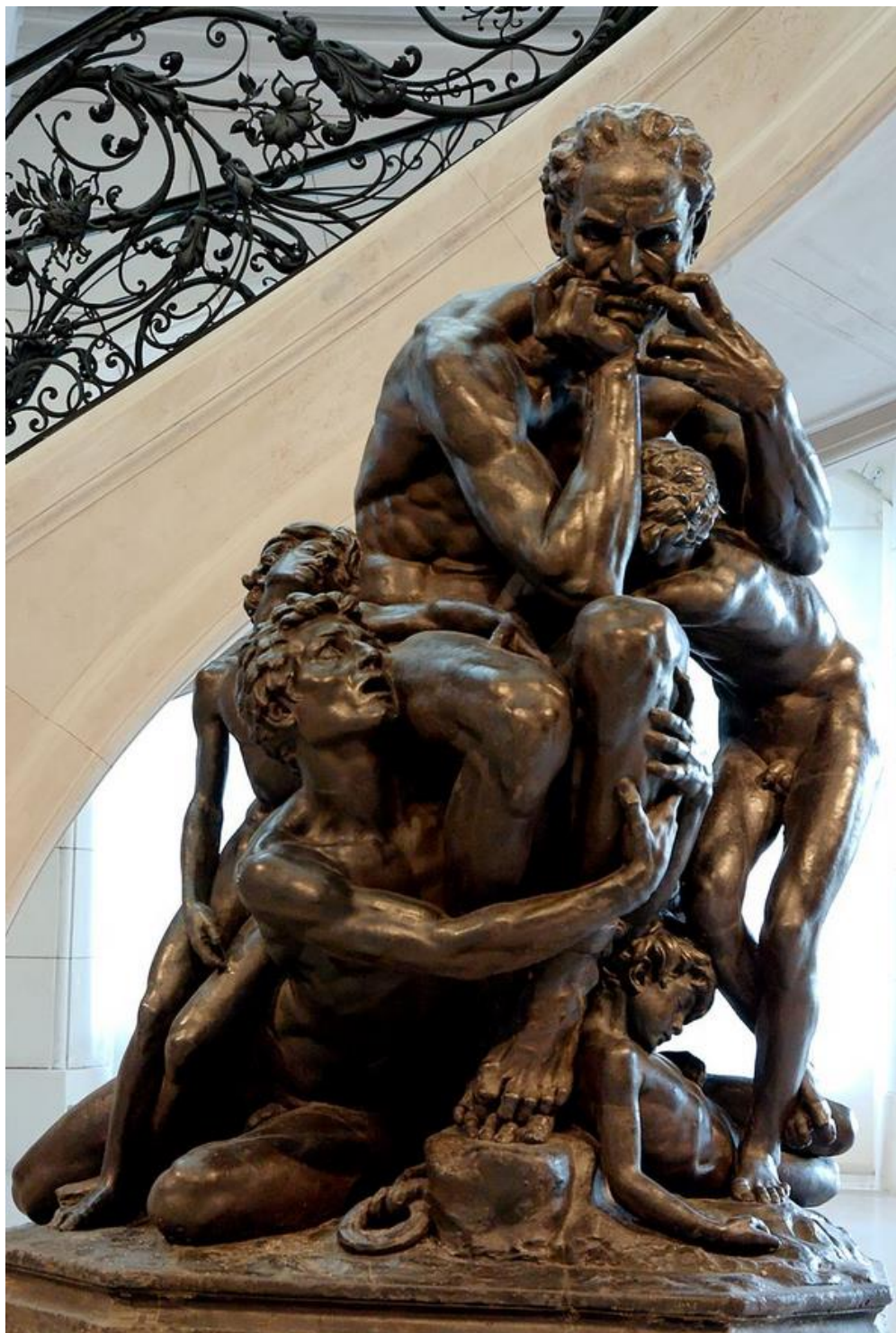

U. Gwendal: Stohované tváre (digitálne umenie)

Ugolino della Gherardesca - (†1289), taliansky šľachtic, politik a námornej veliteľ; v časoch vojny *ghibellinov* a *guelfov* bol často obviňovaný z velezrady; spolu so svojimi synmi zomrel vo väzení hladom; jeho postava sa objavuje v *Danteho Božskej komédii*; pozri *postavy Božskej komédie*

https://en.wikipedia.org/wiki/Ugolino_della_Gherardesca

J.-B. Carpeaux: Ugolino (bronz, 1861)

W. Blake: Ugolino a jeho synovia vo svojej cele (ilustrácia k Danteho Božskej komédii, 1826)

ugrofínske národy -

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Ugrofinsk%C3%A9_n%C3%A1rody

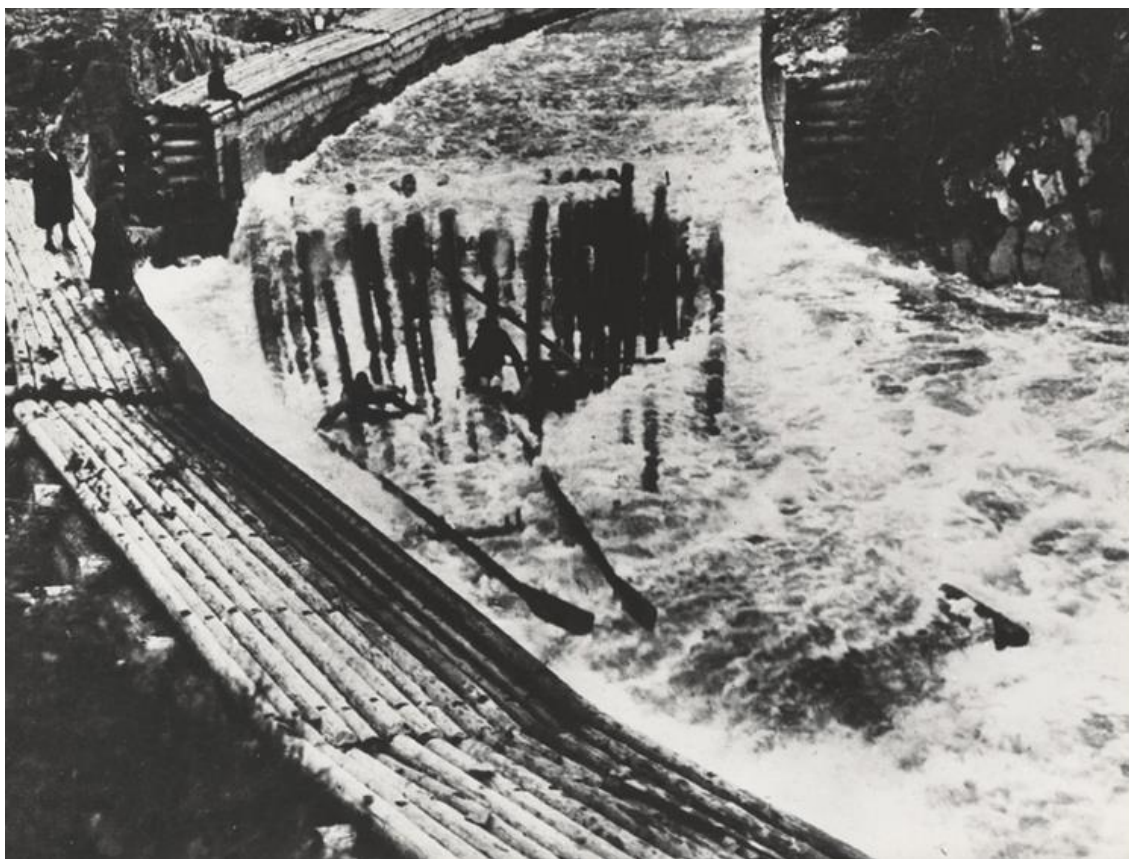
Uh (rieka) - pozri *Slovensko, Ukrajina*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Uh>

S. Protopopov: Pltníci na rieke Uh 2 (1927)

S. Protopopov: Pltníci na rieke Uh 5 (1927)

S. Protopopov: Pltníci na rieke Uh 6 (1927)

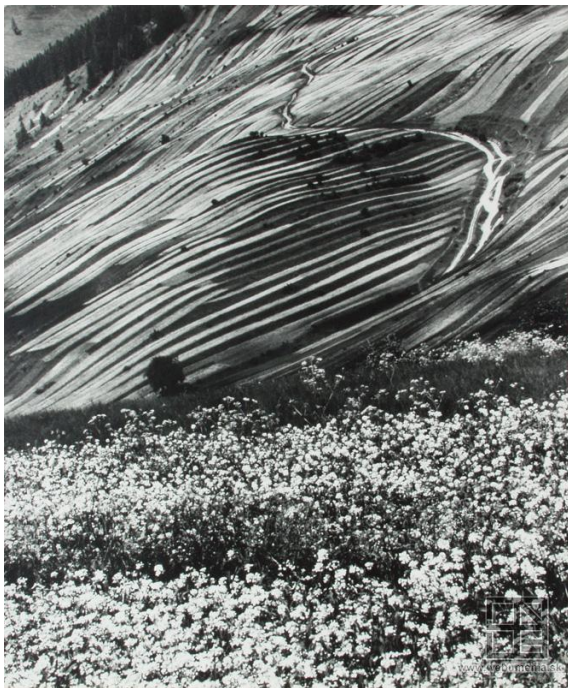
Uhde Wilhelm – pozri *S. Delaunayová*

uhliar - pozri *drevené uhlie*

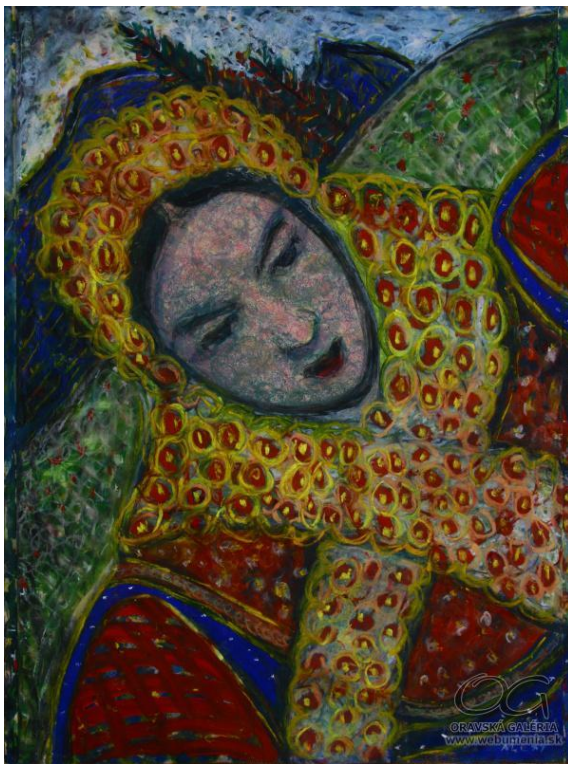
uhlie drevené - *drevené uhlie*

uhlopriečka/diagonála - v matematike priama spojnica dvoch vrcholov *mnohouholníka*, neprislúchajúca tej istej strane; vo výtvarnom umení priečne smerovanie zhora dole a naopak; viaže sa tesne k *horizontále* a *vertikále* a vedie k zdôrazneniu plošnosti výtvarného diela aj k dynamizácii kompozície (*barok, rokoko, postimpresionizmus, expresionizmus*); diagonála prostriedkom pre dramatizáciu deja; pozri *elementarizmus; symboly geometrické, symboly písmenové: chí/X; japonská; Der Blaue Reiter (Baleka); klenba križová, klenba križová stúpajúca; matematika*

V. M. Martinček: Liptovská jar

J. Alexy: Pastierka (1952)

uhlová kresba - kresba uhlom

uhol - kresbový materiál, užívaný najmä pre náčrty a predkresby, charakteristický bohatstvom tónových a výrazových možností; pozri *dessin aux deux crayons/aux deux crayons*; *techniky kresby suchou stopou, pastelová maľba; roztieradlo/poupées*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Carboncino>

uhol masťný - chybne nazývaný *krieda masťná*; vypálená drevená palička ponorená do ľanového oleja a tak vopred pred vlastným kresbovým použitím zafixovaná; kresba takto fixovaným prírodným uhlom; objavený v 16.st.; obľúbený najmä holandskými maliarmi a kresliarmi 17.st.; v 19.st. nahradený kriedami; pozri *fixatív*

uhol pravý - pozri *kolmý, kolmo, kolmica*

uhol prírodný - uhol z *dreveného uhlia*; vznik spaľovaním rôznych drevín za neprístupu vzduchu; v súčasnosti veľmi kvalitné prírodné uhlíky dáva *breza*

uhol umelý - vyrábaný synteticky z prachu čierneho uhlia a nasledovným zlisovaním a fixáciou *tragantom* apod.

uhol zorný - *zorný uhol*

uholník - pozri *apoštol Tomáš; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

úhor - Biedermann v súvislosti s heslom *ryba*: niektoré druhy rýb sa však pokladali za posvätné a božské, ako napr. úhor boha *Heliopolisu* a ostriež bohyně *Neit*; pozri *zvieratá; atribúty, symboly a alegórie*

www: *Jinšin-Uwo* je sedemsto míľ dlhý seismický úhor, s hlavou pri Kjóte a chvostom pri Aomori; preťahovaním svojho tela spôsobuje *zemetrasenia*; pozri *monštrá; japonskí bohovia*

úhor seismický - *seismický úhor*

uhorka - pozri *rastliny*

L. E. Melendez: Zátišie s uhorkami a paradajkami (bodegón, 1774)

uhorskí maliari - pozri *J. Bencúr, L. Medňanský*

http://sk.wikipedia.org/wiki/Kateg%C3%B3ria:Uhorsk%C3%AD_maliari

B

Július Bencúr

F

Július Flache

M

Ladislav Medňanský

O

Viktor Olgyai

S

Ján Jakub Stunder

Pavol Szinyei Merse

Z

Anton František Zallinger

uhorskí umelci -

http://sk.wikipedia.org/wiki/Kateg%C3%B3ria:Uhorsk%C3%AD_umelci

Uhorsko - pozri *kostol artikulárny*

uhorská siaha - *siaha uhorská*

uhračivý pohľad - podľa predstáv *poverčivých* ľudí ostrým pohľadom niekomu ublížiť, uškodiť

Hall v súvislosti s heslom *koral*: Rimania aj *stredovek* sa domnievali, že červený koral zo *Stredozemného mora*, užívaný ako ozdoba, má liečivé vlastnosti a moc odvrátiť uhračivý pohľad (pozri *apotropajný*); deti koral často nosili na krku ako ochranu (pozri *amulet*); v tomto zmysle sa uplatňuje koralový *ruženec* na obrazoch *Panny Márie* a *Jezuliatka*

Hall v súvislosti s heslom *koral*: podľa rímskeho básnika *Ovídia* je koral skamenenou *morskou riasou*; riasa stuhla na *kameň*, keď na ňu *Perseus* položil hlavu *Medúzy* potom, čo zachránil *Andromedu* pred morskou obludou (pozri *metamorfóza*)

Biedermann v súvislosti s heslom *koral*: legenda o *Medúzinej krvi* sa vzťahuje k vetvičkám červeného koralu, ktorý sa používal ako *amulet* proti uhračivému pohľadu (pod *Medúziným* uhračivým pohľadom sa všetko menilo na kameň)

uhračúť - pozri *uhračivý pohľad*, *koral* (Hall); *mágia*; *povera*

<http://www.nahlik.estranky.sk/clanky/liecba-uhrautia---urknuti.html>

www: ľudová liečba uhrautia meraním vody prebiehala nasledovne; do porcelánového hrnčeka sa odmerala voda (5 rovných lyžíc vody); do tejto vody ponorené končeky prstov oboch rúk; pretieranie tváre uhrautím postihnutého človeka od čela cez oči dole naraz obidvoma rukami; po opätovnom namočení sa akt zopakuje (celkom tri krát; pozri *symboly číselné*: 3); potom sa voda vylieva späť a to tak, že sa odmeriava do rovných lyžíc; ak bol dotýčaný človek naozaj urieknutý, bude vody viac ako pred procesom; celý proces sa opakuje dovtedy, kým tam neostane vody menej, ako sa do porcelánového hrnčeka dalo; potom je postihnutý vyliečený

www: uhrautie je zjednodušene povedané sa akési energetické *upírstvo*; u malých detí sa dávajú proti odpútaniu cudzej pozornosti očí väčšinou červené mašličky na kočík a pod.; nie je to také samoučelné, u malíčkových detí nie je ešte dobre vyvinuté biopole, a preto to môže mať fatálne dôsledky (skrývajú to väčšinou za syndróm náhleho úmrtia); z tohto titulu by (autor) neodporúčal ani s malými deťmi do 3 rokov navštevovať *cintoríny*, i keď tu sa jedná o niečo iné (príľnutie rozkladajúcej sa energie biopolí zomrelých a následné „stiahnutie“)

Uhry - pozri *križiáci* (Vlasta); *kuruci*

Uchchaihshravas - sanskrt. उच्चैःश्रवस् /Uccaiḥśravas alebo उच्चैःश्रवा / Uccaiḥśravā, " – „Dlhé uši“ alebo Hlasité

erdžanie“; v *hinduistickej mytológii* je Uchchaihshravas sedemhlavý *lietajúci kôň*, snehovo bielej farby, vytvorený v priebehu *mútenia mliečneho oceánu*; je považovaný za najlepšieho z koní, *archetyp* a kráľa koní; Uchchaihshravas je často popisovaný ako *váhana* (*jazdecké zviera*) *Indru*, boha-kráľa nebies, ale tiež zaznamenal, koňa Mahabali, kráľa démonov; Uchchaihshravas bol snehovo bielej farby; pozri *biele kone v mytológii*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Uchchaihshravas>

Neznámy autor: Uchchaihshravas nesúci rôzne poklady (iluminácia epizódy z Mútenia mliečného oceánu, 1750)

ucho - v súvislosti s heslom *Zajatie Krista*: od 10.st. scénu Zajatia takmer vždy sprevádza doplnková epizóda s veľkňazovým služobníkom *Malchusom*, ktorému *apoštol Peter* odťal ucho; v skutočnosti zvyk „odťatia ucha“ nesledoval ťažké zohavenie, či už dokonca zabitie; v tom čase išlo o „bežné“ poznačenie previnilca (zlodeja, lupiča), ktorému poškodení odťali iba ušný lalôčik, čo malo pred zločincom varovať ostatných obyvateľov; fakt, že mal Peter pri sebe zbraň (zrejme nie meč, ktorý by bol príliš nápadný, ale dýku *sika*) nebol ničím výnimočným v časoch, kedy už za *Jeruzalemom* sa rozprestierala divočina a púšť plná zbojníkov (pozri *Milosrdný Samaritán*); inak tomu bolo v stredoveku, kedy odťatím celého ucha označovali ťažkých zločincov, ako boli falšovatelia peňazí ap.

ucho (architektúra) - ozdobné zakončenie zvislého kamenného alebo *štukového* orámovania otvoru okna alebo dverí v tvare *boltca*, *volúty*, otáznika; dekoratívny prvok obľúbený najmä v *barokovej* architektúre; pozri *šambrána*

ukameňovanie - kameňovanie

Ukameňovanie Štefana - (*Skutky apoštolov* 8,54-60); pozri sv. *Štefan*

Ukazovateľka cesty - byzantská *ikona* *Márie* s dieťaťom Ježišom, ktorý drží zvitok *Nového zákona*; porovnaj *Jezuliatko*

ukijo-e - jap. 浮世絵 – „pomínuteľný svet; (e - obraz); angl. *ukyo-e*; japonská maliarska škola usilujúca o vytvorenie typicky japonského umenia bez cudzích vplyvov; *rovnofarebné* plochy kombinované so štylizovanými *kontúrami*, dôraz na povrchovú štruktúru viac ako na ilúziu priestorovej hĺbky; tá navodzovaná tým, že predmety odlišných plánov sa čiastočne prekrývali; na obrazoch nie je iba jedno jediné ohnisko ale niekoľko a objavujú sa nezvyčajné uhly pohľadu spolu s postavami ako keby odseknutými okrajom obrazu, čo navodzovalo dojem momentky; *ukijo-e* užívané od doby *Edo/Tokugawa* (1615-1868); považované za národné umenie a jeho realistický charakter bol v protiklade ku dvorskému akademickému umeniu; pre svoje zameranie na denný život podliehali cenzúre; obľúbené v intelektuálnych meštianskych a ľudových vrstvách; žánrové ilustrácie tohto štýlu v knižnej tlači: *kanazóši*, *onngata*; *ukijo-e* silne ovplyvnili *japonský drevorez* aj európske umenie (pozri *japoneria*); inšpirovali *impresionistov batignolskej skupiny*, ktorí tieto diela znali pod názvom „*obrazy plynúceho sveta*“; pozri *haiga*; *maliarstvo japonské, škola Tosa*; *secesia (Baleka)*; K. *Utamaro*; *japonskí umelci ukijo-e*

-žáner farebnej tlače pomocou drevených doštičiek, alebo kociek, ktorý sa používal medzi 17. a 20.st.; žáner *ukijo-e* vyjadroval prechodné potešenia, napr. vo svete divadiel, reštaurácií, čajovní, *kurtizán* a *gejší*

<http://es.wikipedia.org/wiki/Xilograf%C3%ADa>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Ukiyo-e>

Katsushika Hokusai: Spiaca kurtizána (ukijo-e, 19.st.)

Ukladanie do hrobu - *Pohreb Krista*

Úklady farizejov proti Ježišovi - (*Ján 7,31-52*); dve dejovo na seba nadväzujúce kapitoly, viažuce sa k udalosti Ježišovho príchodu do Jeruzalema pri príležitosti *slávnosti stánkov* (pozri *Ježišova cesta na slávnosti stánkov*); Ježiš vtedy otvorene kázal v chráme a rozhneval svojou rečou *farizejov* a *saducejov*; niektorí mu uverili (že je mesiáš), pre iných bol iba „*falošným prorokom*“; vtedy sa rozhodli *farizeji* a *saduceji*, že ho chytia a privedú pred *sanhedrin*, aby sa zodpovedal *vel'kňazom*; pozri *Ježiš vyučuje v chráme*, *Ježišova cesta na slávnosti stánkov*

A. Wierix: Úklady farizejov proti Kristovi. Ježiš vyučuje v chráme (rytina zo série Cirkevný rok, 1575-1625)

A. Wierix: Ježiš vyučuje v chráme. Úklady proti Ježišovi (rytina zo série Cirkevný rok, 1575-1625)

A. Wierix: Úklady farizejov proti Ježišovi (rytina zo série Cirkevný rok, 1575-1625)

Ukrajina - pozri Krym, Uh; kamenná baba/kamenná matka; N. N. Ge

N. N. Ge: Portrét ukrajinského chlapca (19.st.)

S. I. Vasilkovskij: Ukrajinská krajina (19.st.)

Ukrajina Zakarpatská - Zakarpatská Ukrajina
ukrajinské ikony - pozri *ortodoxné východné ikony*

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F:%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8

ukrajinské umelkyne - pozri *M. Primačeko*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Ukrainian_women_artists

tzv. **ukrajinský barok** - Dudák v súvislosti s heslom baroková architektúra 17.st. na Ukrajine: kombinácia baroka s tradičnou pravoslávnu architektúrou (Kyjevsko-Nikolajevský a Bohojavlenský kostol v Kyjeve)

ukrajinskí fotografi -

http://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Українські_фотографи

ukrajinskí grafici -

http://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Українські_графіки

http://ru.wikipedia.org/wiki/Категория:Графики_Украины

ukrajinskí ilustrátori -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Ukrainian_illustrators

http://ru.wikipedia.org/wiki/Категория:Художники-иллюстраторы_Украины

ukrajinskí maliari - pozri *A. A. Grušeckij, S. I. Vasilkovskij, M. Primačenko*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Ukrainian_painters

http://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Українські_іконописці

ukrajinskí umelci -

http://ru.wikipedia.org/wiki/Категория:Художники_Украины

http://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Українські_художники

ukrajinskí sochári -

http://ru.wikipedia.org/wiki/Категория:Скульпторы_Украины

http://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Українські_скульптори